

Lisbeth Smedegaard Andersens tale ved åbningen af Vrå-udstillingen

Taler

Lisbeth Smedegaard Andersen

Dato

29. juli 2023

Sted

Kunstbygningen i Vrå

1

”Alle disse dage, som kom og gik. Ikke vidste jeg at det var livet”. De fleste kender det korte digt af den svenske digter Stig Johanson, som jeg har tilladt mig at oversætte til dansk med et islæt af jysk.

5

Digtet fortæller, at livet er noget, der foregår. En proces. Sådan er det også med kunsten. Måske er det mest indlysende med musikken. Jeg hørte fornylig en musiker sige, at det at spille et stykke musik tager tid. Man ved, at der er en begyndelse og en slutning, men det ikke så interessant. Det interessante er tiden, der ligger imellem. Og det er jo rigtigt. Tonerne, passagerne, klangen – det er der musikken foregår, men når den sidste tone har lydt, fornemmer man glæden ved helheden. Ved værket.

Vårudstillingen er år handler om processen. Om det, der foregår fra den første tanke, den første streg eller det første penselstrøg, det første slag med mejslen mod stenen.

Det var de tanker, der gik gennem mit hoved, da jeg satte mig ned for at forberede min åbningstale til dette års Vråudstilling. Og jeg glædede mig, for selvom jeg endnu ikke har set den, så har jeg set mange af de foregående, og jeg tænkte straks, at jeg ville sige noget om, at det er enestående udstilling, også fordi der er så mange kunstarter repræsenteret: Maleri, skulptur, arkitektur, grafik, foto, smykkekunst – og det kunne man egentlig godt holde en lang tale om, men på den anden side, så vil I jo selv kunne konstatere mangfoldigheden om lidt, så det var der måske ingen grund til at gøre jer opmærksom på.

Men jeg kunne jo også sige lidt om de mange kunstnere, der er repræsenteret. Og der var virkelig mange, man kunne sige noget om. Men så kom jeg til at tænke på, at blandt så mange fremragende kunstnere vil det være svært at vælge,

og jeg ville ikke kunne nå dem alle sammen. Og hvis jeg gjorde det, ville det blive næsten som ved en fest, hvor værten begynder med at introducere gæsterne enkeltvis, selvom de fleste kender hinanden i forvejen, og imens bliver suppen kold og gæsterne keder sig. Så det opgav jeg næsten med det samme.

35

Men det kunne så være på sin plads at sige noget om kunstens betydning i dag. Søren Kierkegaard sagde som bekendt, at det, han havde mest imod sin egen tid, var, at mennesker manglede lidenskab. Vores tid mangler måske fantasi og udsyn. K.E. Løgstrup tillagde kunstnerne en evne til at se ud over det, der ligger lige for. En kunstner var seer med blik for de problemer, vi helst vil skubbe fra os.

40

Vi har i dag problemer nok at tage fat på. Der tales op ad stolper og ned ad vægge om klimakrise og CO₂-udslip, men det bliver nemt til løftede pegefingre, og i vores individualiserede verden er pegefingre ikke bare upopulære. De er meget upopulære, og der er ingen gider høre på formaninger. Det er derfor, kunstnerne gør noget andet. Arkitekterne prøver at finde bæredygtige alternativer til det uskønne betonbyggeri, der breder sig i byerne, de ser på traditionen, på det gode håndværk, på skønheden, Og billedkunstnerne viser os, hvor vi er på vej hen, hvis vi ikke passer på. De viser os fattigdommen i en verden, hvor mennesker breder sig ud over det hele og bemægtiger sig rummet, jorden og luften – armoden i en verden uden sangfugle, viber, blomstrende læhegn og enge, hvor man kunne springe over vandløb og få en våd sok, når man endte med det ene ben i grøften.

50

Kunstnerne kan ikke bare se det. De får også os til at se. Men før jeg havde set mig om, så lød jeg selv som en af dem, der taler op ad stolper og ned ad vægge om problemer uden at gøre noget ved dem, så det emne blev også droppet.

55

Så fik jeg en lys ide. Jeg har altid syntes, at Vråudstillingens kunstnere udmærkede sig ved en respekt ikke kun for kunsten, men også for traditionen og håndværket. Jeg har undertiden i København gået fra en udstilling med en fornemmelse af, at indfaldet, jagten på det aldrig-før-sete og originale har fortrængt fordybelsen, langsomheden, erfaringen. Men værker, der mangler forankring, sætter sig ikke i os, lejrer sig ikke i sindet og uden efterliv giver de heller ikke anledning til eftertanke.

60

Men så blev jeg alligevel lidt forskrækket, fordi jeg godt kunne høre, at jeg

70 begyndte at lyde som kvindekønnets svar på den gamle sure mand, så det bestemte jeg mig til, at jeg ikke ville sige noget om.

Kommet så langt så jeg mig tilbage og kom til at tænke på Karen Blixens fortælling om manden, der bor i et lille rundt hus med et lille rundt vindue ikke
75 langt fra en sø. Jeg burde tegne det for jer, men det har jeg nu ikke mod til i den her forsamling. Men I husker måske, hvordan manden en nat vågner ved en frygtelig larm, så han løber ud af huset, ned til søen, falder i grøften og snubler over sten, og må løbe helt rundt om søen, før han finder ud af, at larmen kommer fra et hul i den dæmning, der inddæmmer søen, og at vandet fosser ud.
80 Og han tætnet lækagen og sent på natten går han hjem og lægger sig igen til at sove. Men da han vågner om morgenen, ser han ud ad vinduet – og hvad ser han: En stork. Alle hans veje, alle hans spor med sten og forhindringer var en **proces**, der blev til et billede, en helhed, et mønster, fordi han ikke gav op, men holdt sig målet for øje – og sådan er det også med kunsten. Med livet. Og med
85 denne tale. Der kan være mange forhindringer, tanker, snublesten og våde fødder undervejs, men når man ser sig tilbage, har der dannet sig et mønster. Måske.

Så jeg vil slutte med nogle ord fra den gamle forstander på Askov, der efter
90 sigende altid, før han ud på de små timer forlod et muntert selskab, vendte sig om i døren og sagde: **Må Gud velsigne jer og forbavse jer.** Og med det ønsker jeg jer en god rundgang i udstillingen, som jeg herved erklærer for åben.

Kilde
95 Manuskript tilsendt af taler

Kildetype
Digitalt manuskript

Tags
100 Åbningstale

URI
<https://www.dansketaler.dk/tale/lisbeth-smedegaard-andersens-tale-ved-abningen-af-vra-udstillingen>

105